

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000798

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-03-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульган Марія Ярославівна

2. Maria Y. Shulhan

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4565-5812

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 071

Назва наукової спеціальності: Облік і оподаткування

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Облік і оподаткування

Дата захисту: 30-04-2025

Спеціальність за освітою: облік і аудит

Місце роботи здобувача: Відокремлений структурний підрозділ «Чернятинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету»

Код за ЄДРПОУ: 05471922

Місцезнаходження: вул. Графа Львова, 28, с. Чернятин, Жмеринський р-н., 23124, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7994

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, буд. 3, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, буд. 3, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.39.43, 06.75.19, 06.81.85

Тема дисертації:

1. Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції бджільництва
2. Accounting for production and sales of beekeeping products

Реферат:

1. Бджільництво в Україні відіграє суттєву роль у соціально-економічному розвитку країни. Виявлено, що основний виробничий процес у бджільництві відбувається у весняно-літньо-осінній період, коли спостерігається найвища продуктивність праці. Це зумовлює необхідність підвищення оперативності обліку для своєчасного відображення господарських операцій та ефективного управління ресурсами. Встановлено, що існуюча класифікація продукції бджільництва не задовольняє інформаційні потреби зацікавлених користувачів через неможливість формування аналітичних розрізів, необхідних для ефективного використання всієї продукції бджільництва. Запропоновано додатково до існуючих виокремити такі класифікаційні ознаки за видами продукції бджільництва. З метою забезпечення чіткого та достовірного бухгалтерського обліку продукції бджільництва запропоновано виокремити класифікаційну ознаку «За цільовим призначенням та господарською цінністю», а також провести чітке розмежування та віднесення всієї можливої продукції до відповідних категорій. Обґрунтовано, що для підвищення точності та достовірності обліку в бджільництві пропонується деталізувати статтю витрат «Роботи та послуги»,

виокремивши її сезонні складові. Такий підхід дасть змогу точніше відобразити коливання витрат протягом року та забезпечить ефективне управління виробничими процесами. Розбіжність між переліком продукції бджільництва, що підлягає обліку за законодавством, та реальним асортиментом продуктів, які виробляються і реалізуються, є суттєвою. Це створює підстави для уточнення та розширення поняття «продукція бджільництва» в нормативних документах. У практичній частині дисертаційної роботи проведено детальний аналіз сучасного стану бухгалтерського обліку в бджільництві з акцентом на виявленні проблем і розробці пропозицій щодо їх усунення. Зокрема, адаптація облікової системи до потреб бджільництва шляхом впровадження запропонованих документів дозволить забезпечити детальний аналіз фінансово-господарської діяльності та підвищити ефективність управління пасікою. У межах дослідження розроблено Акт проведених робіт (послуг) та отриманої продукції на пасіці і Реєстр приймання продукції бджільництва з пасіки. Розроблено методику формування та відображення продукції бджільництва в бухгалтерському обліку для багатoproфільних підприємств, яка передбачає введення аналітичних рахунків третього порядку до рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» субрахунку 272 «Продукція тваринництва». Для підвищення релевантності облікових даних продукції бджільництва було застосовано метод коригування облікової вартості на кінець звітного періоду з використанням нововведених рахунків. У проектній частині дослідження виявило, що існуючий порядок ведення обліку на пасіках не забезпечує достатньої деталізації та єдиного підходу до обліку продукції бджільництва. Запропоновано доповнити наказ про облікову політику найбільш доцільною науково обґрунтованою моделлю обліку продукції бджільництва, яка базується на системному підході та враховує специфіку галузі. Доповнений графік документообігу забезпечує точність облікових операцій пасічних господарств і сприяє глибокому аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Виявлено прогалини в нормативно-правових актах, зокрема НП(С)БО 30 та Методичних рекомендаціях 1315 і 132, які не забезпечують достатньої облікової інформації щодо продукції бджільництва. Для усунення цих недоліків запропоновано організаційно-методичний інструментарій гармонізації бухгалтерського обліку шляхом доповнення нормативно-правових актів розгорнутим переліком продукції бджільництва (основна, супутня, побічна (із її видами)). Це дозволить уніфікувати підходи до обліку та звітності, підвищивши точність і повноту відображення господарської діяльності пасік. Встановлено, що для досягнення максимальної ефективності в бджільництві необхідно проводити детальний аналіз витрат з урахуванням сезонних коливань. Це дозволяє виявити невиправдані витрати, оптимізувати виробничі процеси та приймати рішення, спрямовані на збільшення прибутку. Аналіз статті витрат «Роботи та послуги» у бджільництві виявляє необхідність ретельного розподілу витрат за видами робіт. Посезонний аналіз витрат дозволить виявити резерви для зниження собівартості та підвищення прибутковості виробництва. Додатково запропоновано ввести Журнал витрат за видами продукції, що дозволить відстежувати витрати, пов'язані з виробництвом меду, воску та інших продуктів бджільництва.

2. Beekeeping in Ukraine plays a significant role in the country's socio-economic development. It is established that the existing classification of beekeeping products does not meet the information needs of interested users due to the impossibility of forming analytical sections necessary for the efficient use of all beekeeping products. It is proposed to distinguish the following classification features by type of beekeeping product in addition to the existing ones. It is substantiated that in order to improve the accuracy and reliability of accounting in beekeeping, it is proposed to detail the item of expenditure "Works and services" by allocating its seasonal components. This approach will allow to more accurately reflect cost fluctuations during the year and ensure effective management of production processes. The discrepancy between the list of beekeeping products subject to accounting under the law and the actual range of products produced and sold is significant. This creates grounds for clarifying and expanding the concept of "beekeeping products" in regulatory documents. The author's own definition of beekeeping products is proposed. In the practical part of the thesis, a detailed analysis of the current state of accounting in beekeeping is carried out with an emphasis on identifying problems and developing proposals for their elimination. In particular, the adaptation of the accounting system to the needs of beekeeping through the implementation of the proposed documents will provide a detailed analysis of financial and economic activities and increase the efficiency of apiary management. As part of the study, the Act of Works (Services) Performed and

Products Received at the Apiary and the Register of Acceptance of Beekeeping Products from the Apiary were developed. The article develops a methodology for the formation and reflection of beekeeping products in accounting for diversified enterprises, which provides for the introduction of third-order analytical accounts to account 27 "Agricultural production" of subaccount 272 "Livestock production". To increase the relevance of the accounting data for bee products, the method of adjusting the accounting value at the end of the reporting period using the newly introduced accounts was applied. In the design part of the study, the research revealed that the existing procedure for keeping records at apiaries does not provide sufficient detail and a unified approach to accounting for beekeeping products. It is proposed to supplement the order on accounting policy with the most appropriate scientifically based model of beekeeping products accounting, which is based on a systematic approach and takes into account the specifics of the industry. The supplemented schedule of document flow ensures the accuracy of accounting operations of beekeeping farms and facilitates an in-depth analysis of the financial and economic activities of the enterprise. Gaps in the regulatory legal acts, in particular, NP(S)BU 30 and Methodological Recommendations 1315 and 132, which do not provide sufficient accounting information on beekeeping products, are identified. It has been established that in order to achieve maximum efficiency in beekeeping, it is necessary to conduct a detailed cost analysis taking into account seasonal fluctuations. This helps to identify unjustified costs, optimise production processes and make decisions aimed at increasing profits. An analysis of the "Works and services" cost item in beekeeping reveals the need for careful allocation of costs by type of work. It was found that the analysis of regional statistics on honey and wax production in Ukraine revealed significant discrepancies, which indicates the need to introduce common methodological approaches to ensure the comparability and reliability of statistical information in beekeeping. A detailed study of the reporting form "Report on the main economic indicators of agricultural enterprises" (No. 50-sg) showed that the existing classification of beekeeping products does not meet the current requirements of the industry. It is established that the existing accounting system in beekeeping does not provide an adequate reflection of the principles of sustainable development, which limits the possibilities for a comprehensive assessment of the environmental, economic and social aspects of beekeeping. For the first time a theoretical and practical design of accounting support for managing the processes of production and sale of beekeeping products has been developed. The proposed model of accounting improvement design provides a comprehensive approach to apiary management, integrating various aspects of production and taking into account the specific features of beekeeping.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Здирко Н.Г., Шульган М.Я. Розвиток галузі бджільництва в Україні: аналіз стану та тенденцій. Агросвіт. 2022. № 11-12. С. 21-28 DOI: 10.32702/2306-6792.2022.11-12.21
- Шульган М.Я. Особливості документування операцій з виробництва та реалізації продукції бджільництва. Ефективна економіка. 2023. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105.2023.5.72 URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1616>
- Шульган М.Я. Класифікація продукції бджільництва для потреб бухгалтерського обліку. Економіка та суспільство. № 50. 2023. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-50-34 URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2389>

- Шульган М.Я. Виробництво та реалізація продукції бджільництва як об'єкт бухгалтерського обліку. Інвестиції: практика та досвід. 2024. №3. С.131-137. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.3.131>
- Шульган М.Я. Особливості та удосконалення синтетичного і аналітичного обліку готової продукції в бджільництві. Наука і техніка сьогодні. 2024. №4(32). С. 421-440. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4\(32\)-421-440](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4(32)-421-440)
- Shulhan M. (2024) Accounting for Beekeeping Products: Current State and Ways of Improvement (pp. 173-179) In Economics & Management № 2(104) DOI: <https://afj.org.ua/ua/author/1505/>
- Шульган М.Я. Облікове забезпечення витрат та калькулювання собівартості продукції бджільництва. Вісник Одеського національного університету. Економіка. 2024. Т. 29. № 4(102). С.26-36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-102-4>

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0118U100367, 0122U201989

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Здирко Наталія Григорівна
2. Nataliya H. Zdyrko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5968-3502

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, буд. 3, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бездушна Юлія Сергіївна
2. Yuliia S. Bezdushna

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5924-0805

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"

Код за ЄДРПОУ: 00496805

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 10, Київ, 03127, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Суліменко Лариса Антонівна

2. Larisa A. Sulimenko

Кваліфікація: к. е. н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0255-1642

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Поліський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493681

Місцезнаходження: бульвар Старий, 7, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Подолянчук Олена Анатоліївна

2. Olena A. Podolyanchuk

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0234-8943

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=ia5ILGsAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, буд. 3, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваль Олена Вікторівна
2. Olena V. Koval

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4192-4456

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, буд. 3, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Польова Олена Леонідівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Польова Олена Леонідівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Коваль Олена Вікторівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна